

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hnd: aasta lõpuni Emk. 880.- Väljamaale Emk. 1760.-
1. juulini " 380.- " 760.-

Toimetus: Pikk tän. 15, Tallinnas. Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

3. köide.

Tallinnas, 11. augustil 1923.

Nr. 25.

Sisu: Toimetuse kommentaar. N. Kõstner: Riikline majanduslike informatsiooni korraldus Ühisriikides. Valitsuse kokkuseade kava ja tööplan. Homo politicus: Eesti-Vene kaubanduskoja tuleviku kohta. Eesti-Daani vaheline kaubandus 1920., 21. ja 22 a. Viljade seisukord 25. juulil 1923. a. Streigid Eestis 1922. a Sise- ja väljamõa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 10. augustil 1923.

Uue vabariigi valitsuse majanduspoliitika

Üks rõõmus-
tav joon läheb
Vabariigi va-
litsuse kavatsustest läbi – valitsuse ja „vabade seltskondlike asutuste“ koostöötamine ja vastastikkune toetus. Surnult sündinud bürokraatlike majandusnõukogu võimalikku ellukutsutumist loodetakse kätte saada elukutseliste keskesituste kaastöö läbi; kaubandus-
tööstuse ja käsitöö, põllutöö ning palgatöölise elukutse huvide esitusi lubatakse luua, seniste esituste soovisid tähele pannes; tööstuse edendamise sihtjooned tulevad avatava kaubandus-
tööstuskoja kaas-
tegevusel välja töötada.

Õigusega seab V. V. põllumajanduse edendamise meie majanduspoliitiliste ülesannete eesrinda ja asub seisukohale, et põllusaaduste sisse- ja väljavedu igasugustest tollidest ja kitsendustest vabastatakse. Niisama tuleb ka tervitada esimese järgu tarbeainete tollivabaks tegemist.

Viimase nõudega sattub arvatavasti vastolusse väide, et tööstus ja kauplus „peavad olema rajatud meie oludele vastavatele alustele ja peavad sihikindlalt ära kasutama meie loodusvarasid ja kõige pealt nii juhitud olema, et meie püüaksime rahuldada oma tööstuse saadustega oma koduseid tarbeid“. Oma koduste esimese järgu tarbete täitmise alal oleme meie kaitsetolli



Kaubandustööstusminister
B. Rostfeld

müüri taga nii mõnegi ettevõtte loonud, mis päästmata kadunud on, kui valitsus oma programmi teostama hakkab. Muidugi tuleb selle eest hoolt kanda, et siseturg kõige pealt omamaa tööstusainetega varustatud saab, kuid senini võime tähele panna, et ainsad edenemisvõimulised tööstusharud meil peaaesjalikult väliturule töötavad ja seda ka edaspidi tegema saavad, sest miljonilisele tarvitajatehulgale ei saa üldse mingisugust suuremat tööstust rajada. Ettevõtete elustamine, mis kõige pealt Eesti turgu rahustavad, on õige libe pind, mis paratamata konfliktidele viib tollipoliitika alal, kui viimast deklareeritud kujul tõesti hakatakse läbi viima.

Käesoleva silmapilgu majanduspoliitiline valulaps – mark – on valitsuse tööplaanis üldse nimetamata jäänud. Ka deklaratsioon lepib ainult teoreetiliste arutustega marga püsivast ostujõust ja selle eeltingimistest. Edasi soovitakse olla kannatlik ja kindel,

sest ühe ja kahe aastaga ei suudeta kõiki neil aladel tekkivaid ülesandeid täita. Sellest on mõned järeldused teinud, et valitsuse meie marga reformi ainult kaugemas tulevikus ette näeb. Kuna meil isegi juba marga reformi alused poolametlikult avaldatud on, siis ei saa meie sedakuidagi uskuda. Pealegi nimetab deklaratsioon ülesloetud uuendusi, sotsiaalseteks, mille hulka tehnilist margareformi õieti arvata ei saa.

Riikline majanduslise informatsiooni korraldus Ühisriikides.

N. Kõstner.

Riikline majandus-statistika tekkis valitsemise tarvidustest ja tema edu, piirid ja korraldus olenes kaua aega just neist tarvidustest. Et —summaarseid majanduslisi teateid ka eraisikutele (peale õpetlaste) tarvis võiks olla, see äratundmine on valitsuslistes statistika asutustes võrdlemisi uus ja on ainult mõnes üksikus riigis täielikult läbi tunginud.

Statistika, millel eestkätt valitsuslised ülesanded täita on, ja statistika, mis majanduslise informatsiooni teenistuseks korraldandud, on arusaadavalt kaks täiesti ise asja. Esimese ülesanne on anda materjaali valituse majanduspoliitika sihtide kindlaksmääramiseks. Sellepärast on ta tihti üksikasjalik küsimustes, mis eraettevõtjat vähe huvitavad (tolli sissetulekud üksikute paragrahvide järele), ja summaarne seal, kus eraettevõtja just üksikasju tarvitab. Igal juhtumisel on ta aeglane, iseäranis, mis teadete avaldamisesse puutub. Klassikaline oli selles mõttes Vene statistika, mis kõiki (ka väljamaa) uurijaid oma põhjalikkuse ja teaduslikkuse poolest imestama pani. Räägitakse, Vene raudteede veo-statistika olnud kõige täielikum terves ilmas. Tema iseäraldus seisis aga selles, et teated kuni viis aastat hiljem avaldati. Sellest oli küllalt, et Vene majanduselu avaldusi majanduspoliitiliste üldsihtide määramiseks tundma õppida, kuid eraettevõtjale olid sarnased teated peaaegu täiesti väärtusetu.

Viimasel ajal hakkavad statistilised kesk-asutused kõikides riikides ikka enam ja enam tähelpanu pöörama teadete kogumiseks eraettevõtjate huvides ja nende laialilaotamiseks huvitatud ringkondades. Sellel elal on revolutsioonilise julgusega talitanud tervele ilmale tuntud praegune Ühisriikide kaubandus-sekretär Herbert Hoover, kelle juhatusel kaubandusdepartemangu „Võõramaa ja kodukaubanduse büroo“ eeskujulikuks Ameerika ettevõtja informatsiooniasutuseks välja on kujunenud, mis igat tema sammu oma juhatusete, näpunäidete, teadete ja otsekohese koostöötamisega saadab, tegutsesu ta sise- või väljamaal.

Selle büroo tegevus on küllalt huvitav, et temaga vähemalt üleüldistes joontes tutvuneda.

Oma peaülesannet näeb „Võõramaa ja kodukaubanduse büroo“ (Bureau of

Foreign and domestic commerce) kaubandusliste ühenduste kergendamises Ühisriikide ja välismaade vahel. Sellele vastavalt ja silmas pidades, et sisemise informatsiooni alal juba isegi igal pool kõige mitmekesisemad asutused tegutsesid, kes kodustes asjades ettevõtjat kurssis peavad (spetsiaalajakirjandus, kaubanduskodad, igasuguste ettevõtte-alade vabrikantide ühised jne.), ei ole büroo kodune tegevus mitte väga laialine. Tema ainult kogub ja annab välja niihästi valituse kui era-allikatest saadud materjaali, läbitöötatult eraettevõtja seisukohalt. Selles mõttes täidab ta nagu mingisuguse majanduslise kesk-observatooriumi kohusid. Nende väljaannete hulgas on: Ühisriikide väliskaubanduse kuukokkuvõte (Monthly Summary of Foreign Commerce of the United States), Ühisriikide väliskaubandus ja laevandus (Foreign Commerce and Navigation of the United States; ilmub kord aastas), Ühisriikide kaubandus maailmaga (Trade of the United States with the World; ilmub kord kahes aastas), Ühisriikide statistika abstrakt (Statistical Abstract of the United States; iga aasta) ja jooksva äritegevuse ülevaade (Survey of Current Business; ilmub kord kuus). Viimane väljaanne annab kõige täielikumad kuu-ülevaated ühes võrdlustega eelmiste aastakümnete eest iga võimaliku äriala üle, illustreeritud vastavate diagrammidega. Ülevaade ei sisalda mitte ükski teateid Ühisriikidest, vaid ka kokkuvõtteid tähtsamate ilmakaubanduse ainete liikumise kohta maailmail. Allikate nimekiri, mille põhjal andmed kokku on seatud, täidab üksi neli suurt lehekülge. Kõiki andmeid saadavad mitmesugustel alustel väljaarvatud võrd-arvud ja indeks-numbrid. Suurem jagu neist andmetest eelmise kuu kohta ilmub juba järgmise kuu 20-ks ja saadetakse kõigile „Survey“ tellijatele (mis ainult 1 dollar aastas maksab) soovi peale ilma tasuta mimeografeeritult kätte. Nende andmete põhjal saab ärimees niihästi oma tegevusala kui ka üleüldise majanduselu liikumise kohta kümne minuti jooksul täieliku ülevaate, mis tal lubab oma tegevust selle järele seada.

Et ainult väikest aimu anda, missuguste peensusteni need kokkuvõtted igal alal lähevad, et teatud ala kohta silmapilkselt ülevaadet anda, toome ainult mõned üksikud näitused.

Puuvilla kohta antakse, näit., numbrid produktsiooni kohta viimastel aastatel ja enne sõda, viimane oodatav saak jne.,

tarvitus läinud kuul, eelmistel kuudel ja keskmiselt kuus läinud aastatel; samad teated tagavarade kohta vabrikutes ja ladudes ja üldised nähtavad tagavarad; välja-vedu; puuvillariide tarvitus autogummi vabrikutes; toore puuvilla, lõnga ja mitmesuguste riidesortide hinnad tähtsamatel turudel; tegevuses olev värtate arv; produktsioon ja müük kuu jooksul jne. Peale võrdlevate numbrite kõigi nende arvu juure, pildistavad selle ala edenemist pikema aja jooksul eeskujulikud diagrammid, nii et lugejal kogu puuvillakasvatuse, kaupluse ja tööstuse ajalugu viimase kümne aasta eest silma ees on ja ta sellest tuleviku jaoks oma järeldusi võib teha.

Sama laadi kannavad teated villa, siidi, raua ja terase ja iga võimaliku tööstussaaduse kohta. Teie ei leia seal, näit., mitte üksi teateid paberi produktsiooni, tarvituse, laadimiste, tagavarade jne. kohta, vaid kuulete ka et paberikarpide vabrikandid viimasel kuul nii mitu ruutjalga pappi on tarvitanud ja et nende masinad nii mitme protsendiga normaalselt töötasid (muidugi ühes kõigi võrdlevate teadete eelmiste aastate eest). Teie kuulete, et trükikodade tegevuse indeks oli niisugune, nende paberistatud niisugused jne., jne. Teie leiate, mitu miljoni rida kuulutusi ilmus Ühisriikide ajakirjades ja ajalehtedes, ja kui palju liivapaberit sise- ja väliturule müüdi. Emaleeritud kauba vabrikud on nii palju vannisid, klosettisid jne. välja saatnud, nii palju on neil ladus ja nii palju on nad tellimisi saanud. Raudtee transpordi alal leiduvad peale muu teated keskmiste päevaste vaguni üle- ja puudujääkide kohta, keskmiselt nädalas laaditud vagunite arvu kohta, jaotustega: teravili ja teravilja saadused, loomad, süsi, metsasaadused, ärtsid, muud kaubad, teated raudteede sissetulekute ja väljaminekute üle jne.

Teises osas leiduvad kõik tähtsamad oma- ja väljamaa hindade indeks-numbrid kõrvuti seatult ja võrreldult. Tööstatistika on võrreldes teiste aladega puudulik. Teated on ainult mõnest tähtsamast osariigist. Selle vastu on väga huvitav jaotuse statistika, kus peale teadete, mis üksikute produktide all antud, leiduvad teated üksikute universaal-magasinide, ja suur-detailäride läbimüügi kohta – kõige parem baromeeter masselise ostja ostujõu mõõtmiseks. Need firmad, kelle hulka kuulub muu seas ka kuulus Woolworth & Co 5 ja 10 tsendiliste kaupluste ülemaaline võrk läbimüügi üle 10 milj. dollari kuus,

ei leia selles mingisugust ärisaladuse rikkumist, kui nende läbimüügid üle maa avaldatakse.

Pangandus, kinnitus, börs-operatsioonid jne. leiavad umbes samasugust käsitust.

Peatasime selle väljaande kirjelduse juures pikemalt, sest et ta meie teada ainuke sarnane on oma ülesannete ja nende täitmise poolest.

Välisinformatsiooni alal on büroo töö palju laialisem. Büroo on abiks Ameerika ärimehetele, kes välismaadega kaupleb, andes igasuguseid teateid välisurgude, kauplemistingimiste ja võistluse kohta ühes näpunäidetega, kuidas sellest üle saada, juhatahes kauba ja iseäranis tooresainete algallikaid, andes seletusi tollitariifide, tolliseaduste ja kaubandusõiguse üle, laevanduse üle, finanseerimise tingimiste üle jne.

Et kõiki neid ülesandeid täita, on büroo järgnevalt organiseeritud. Üleüldiste majandusliste teadete kogumine ja korraldamine on jaotatud nelja regionaalse osakonna vahel: Ladina-Ameerika, Kauge-Ida, Lääne-Euroopa, Ida-Euroopa ja Levant. Need osakonnad koguvad ja töötavad läbi üldiseid teateid majanduslike seisukorra kohta nende regioonis olevates riikides. Üksikute kaubagruppide jaoks on 17 iseseisvat osakonda, kes neisse kaupadesse puutuvaid küsimusi terves ilmas silmas peavad. Nende gruppide hulgas on põllutööriistad, automobiilid, jalanõud, keemia-ained, süsi, elektrimaterjal, toiduained, nahad, raud ja teras, metsasaadused, paber, masinad, kiviõli, kummi, tekstiilained, transport. Peale selle on bürool kuus tehnilist osakonda – välismaade tollitariifide, kaubandusseaduste, rahanduse, uurimise, statistika ja kaubanduslike luure jaoks.

Välisinformatsiooni kogumiseks peab büroo omal 28 välisosakonda tähtsamates ilmamajanduse keskkohdades (muu seas ka Riias), mille juhatajateks on kaubanduse attasched ehk otsekoheised büroo esitajad. Peale selle on büroo korrespondentideks 202 Ameerika konsuli Euroopas, 85 Aasias, 23 Afrikas, 33 Lõuna-Ameerikas, 11 Kesk-Ameerikas, 63 Põhja-Ameerikas, 23 Lääne Indias ja 17 Austraalias. Kindlate vaheaegade järele (tähtsamatest keskkohdadest iga nädal) saadavad need korrespondendid mitmesajajärgulise kablogrammi tähtsamate majandusilmumiste kohta selle aja jooksul, täiendades neid telegrammisid pikemate kirjalikkude seletustega. Selle materjali põhjal ja bürool tarvitada olevate ametlikkude era-väljaannete põhjal seab büroo

ülevaadet kokku mis ajakirjana iga nädal „Commerce Reports“ avaldatakse (umbes 60 lhk. iga number). Kui kiirelt kõik sisetulev materjaal läbi töötatakse ja avaldatakse, võib sellest järeldada, et Eesti kaubandusõuniku majanduslised aruanded Moskvast, mis Tallinnas kaubandusministri osakonna kaudu siinsele ajakirjandusele välja antakse, harilikult vanemaid teateid sisaldavad, kui Washingtonis ilmunud ja üle okeani Tallinna saadetud Commerce Reports viimane number. Nii sisaldavad näit., Commerce Reports kõik, mis Ameerika äriest Eestis võib huvitada, nii kaubanduse kui kapitali mahutamise alal ja teadete kohta, mida ei soovita üldiseks teadmiseks avaldada, leidub seal märkus, et selle ja selle asja kohta on büroo arhiivis niisuguse numbri all materjaalid, mida asjast huvitatud büroos võivad näha.

Niihästi büroo esitajad välismaal, kui ka kõik konsulid on kohustatud Ameerika äriestele igapidi nende tegevuses abiks olema ja igast vähemast kui visiidist ja asjaajamisest büroole teatama. Kes Ameerika konsulite kirjavahetusesse on saanud silma heita, see teab, missuguse täpilsusega märgitakse, mis iganes bürood võib huvitada. Nii, näit., ei ole ühelgi Eesti asutusel mingisuguseid teateid, kui suur Eesti väljavedu on Ühisriikidesse, sest et meie statistika kaubad seni lähema sihtsadamajärele on registreeritud, kuna aga Tallinna Ameerika konsulil selle kohta kõige tõsisemad andmed on.

Peale kõikidele avaliku informatsiooni peab büroo omal kaardisüsteemilist „ilma-kaubanduse nimestikku“ (The World Trade Directory), kus iga büroole teatavaks saanud firma ja isik märgitud on, kes kas ostjana, müüjana ehk agendina Ameerika ettevõtjaid võib huvitada. Sellest nimestikust antakse teateid välja ainult firmadele ja isikutele, kes enne büroo „Ameerika eksportööride nimestikku“ on üles võetud.

Kõikidest äri võimalustest (trade oportunities) kõikides ilmajagudes peetakse nimestik, kuhu sattuvad muu seas ka Eesti tähtsamad vähempakkumised jne. ühes konfidentsiaalsete teadete, kui sarnaseid olemas. See äri võimaluste nimestik, millest üldistes jontes avalikult teatatakse on niisama kättesaadav igale isikule eksportööride nimestikus. Kui paljude igasuguste järelepärimiste peale büroo vastab, võib sellest järeldada, et ta läbistikku 15000 kirja nädalas

välja saadab ja 1600 isiklise ja telefonilise järelepärimise peale vastab.

Kõige selle suurejoonelise organisatsiooni tagajärg on, et bürool tõesti on koondatud üleilmne informatsioon kõikidelt aladelt, mis iganes Ameerika äriest võib huvitada, ja et see viimane, enne kui ta kas mingisugust äriühendust loob ehk ärireisule läheb, kõigest on informeeritud, mis tal tema ettevõtte läbiviimiseks tarvis on teada.

Valitsuse kokkuseade kava ja tööplaan.

1. Valitsuses peab maksma täielik solidaariteedi põhimõte ja riigivanem olgu peaministrina vastutav valitsuse poliitika sihtide ja ühtluse eest.

Selleks olgu temal õigus igat valitsuse liiget, kes solidaariteedi põhimõtte vastu talitab ehk kelle tegevus kokkulepitud kavast kõrvale kaldub, valitsusest välja astuma sundida, ilma et sellest koalitsiooni kriisi küsimust teha võiks, kui lahkuminekul mitte põhimõttelist alust ei ole.

2. Igal ministeeriumil peab oma juhtiv jõud (minister) olema, kelle peale mõne teise ministeeriumi juhtimist võib ainult ajutiselt vastava ministri ajutisel äraolekul panna.

3. Tihedama ühenduse loomiseks Riigikoguga tuleb valitsuse tegevust sihikindlalt Riigikogu ja tema komisjonide töodega ühenduses hoida.

4. Valitsuse ja ministeeriumite asutused tulevad esimeses järjekorras välja töötada ja ühiselt ka nende koosseisu seaduseelnõu lõpukujus esitada.

5. Ametnikkude osavõtmine äriest ettevõtetest tuleb revideerimisele võtta ja sel sihil korraldada, et riigiametnikkude ja kõigi nende, kelle läbi valitsemise võimu teostatakse, osavõtmine igasuguste äriest ettevõtete juhtimisest ja asutamisest keelatud saaks.

Eeltähendatud põhimõtet tuleb aga juba uue vabariigi valitsuse kokkuseadmisel maksvaks pidada.

6. Praeguse Riigikogu ajal tuleks ülemineku seadusandlusele lõpp teha. Selleks on tarvis järgmise kolme aasta jooksul nii kaugele jõuda, et Vene riigi seaduste kogu maksvust võiks Eesti vabariigis seadusandliselt lõpetatuks tunnistada. Iga ministeerium peab kolme aasta jooksul oma tege-

vuse juhtimiseks tarvilikkude seaduste kogu välja töötama või retsepteerima ja sellega kokkukõllasse seadma ka need seadused, mis seni sel alal Eesti vabariigi ajal antud.

Selle suure seadusandluse kava teostamisel tuleb eeltöö ühtlustamine, juriidiline ja tehniline juhtimine kohtuministeeriumi peale panna, mille koosseisu selleks otstarbeks ajutiselt tarvikkude asjatundlikkude jõududega täiendada tuleb.

7. Samal alusel tuleb kohe asuda ka meie kaitsevõgede tegevust juhtivate Vene keisririigilt pärandatud eriseaduste kogude liikvideerimise tööle, missugune ülesanne loomulikult sõjaministeeriumi juhtida jääb, kuhu ka selleks tarvilikud jõud tuleksid abiks muretseda. Riigikaitse korraldamise aluseks võtta juhtnõõrid, et riigikaitse võimalikult lühikest aega kodanikka nende elukutsest lahutaks, majandusliselt riigi jõule vastaks ja isamaalisest vaimust juhitud oleks.

8. Tuleb kaalumisele võtta, kas mitte valitsusele ja üksikutele ministeeriumitele nõuandjaks tähtsamate majandusliste küsimuste lahendamisel ei tuleks riigi majandusnõukogu uuel alusel ellu kutsuda, temasse koondada kõigi elukutseliste kesksituste kaastööd riigi majanduslikes üleshitamises.

9. Elukutseliste huvide esitus väljastpool poliitiliste erakondade korraldusi ja seaduslikkuse piirides riigivõimude kontrolli all, tuleb lähemal ajal erikodade näol ellu kutsuda kaubandus-tööstuse ja käsitöö, põllutöö ning palgatööliste huvide kohaselt, kusjuures nende esituste õiguslise iseloomu valimisel vastavate elukutseliste huvide seniste esituste soovisid tuleb tähele panna.

10. Ametiajamise bürokraatiline kord tuleb lihtsustada, selleks tuleks ajutiselt laiendada valitsuse volitusi tarvilikkude määruste väljaandmiseks uue asjaajamise ja valitsemise korra sisseseadmiseks.

11. Ülemineku ajajärgul raskelt ärahoitavate kuritarvituste vastu ametnikkude tegevuses tuleb sihikindlalt võitlusesse astuda, selleks valitsuse keskvõimude ja riigikontrolli tegevuse ühtlustamiseks kindel kava valmistada ja sagedamini ka valitsuse enese poolt revideerimisi ette võtta, tarbekorral aga ka mõni valitsuse ala erakorraliste volitustega varustatud revidendi katsele anda.

12. Majanduspoliitika alal tuleb pearõhku põlluasjanduse igakülgse edendamise peale panna. Põllumajandusline reaalkrediit kõikidel haru-

del tuleb koondada maapanga kätte, mille avamine üks esimestest seadusandluse ja valitsuse ülesannetest olgu.

Põllu- ja karjasaaduste välja- ja sisseveos tuleb vabakaubandus maksma panna ja nende saaduste väljavedu igasugustest tollidest vabastada, samuti ka esimese järgu tarbeainete sissevedu tollivabaks teha, kusjuures väljavedu ainult erakorralistel oludel kitsendada võib.

Põllupidajatele tuleb agronoomiline abiantmine kindlustada ja selleks otstarbeks eelarvesse tarvilikud summad üles võtta.

13. Tööstuse alal tuleb järjekindlalt edendada ja täiendada riiklisi põlevkivi-, turba- ja veejõu kasutamise ettevõtteid. Tööstuse edendamise sihtjooned tulevad valitsusel avatava kaubandus-tööstuskoja kaastegevusel välja töötada, kusjuures peaarõhku tuleb panna niisuguste ettevõtete elustamise peale, mis meie tooresaineid ümbertöötavad, või mis kõige pealt Eesti turgu rahustavad. Käsitöö edendamiseks tulevad vastavad seadused põhjalikult revideerida sel sihil, et võimaldada töökodades uute käsitööliste õpetamist. Elukutse õpetusute, töökodade ja instruktorite tegevusele tuleb juba kõige lähemal ajal kõige laialisem ulatus anda, et üle maa oskust laiali laotada, midagi loovat ja kasulikku toime saata, iseäranis aga elustada ettevõtlikust meie rohkearvulistes alevikkudes.

14. Võõrandatud maade tükeldamine ja kasutamiseks väljaandmine tuleb kava-kindlusega tuleva kevadeks lõpule viia. Riigistatud maade kasutamise seadus kas kitsendatud eraomanduseks või põlisele rendileandmise näol tuleb üheks esimesena maksma panna ja kohe asunduskohtade hindamisele asuda et võimalik oleks juba lähemal ajal nende müügi hinda ehk põlist renti kindlaks määrata.

15. Asunikkuude maadel olevad hooned ja mets tulevad ära hinnata ja takseeritud hinnaga asunikkuudele ära müüa.

16. Asundusseisukorral antav igasugune riigi toetus tuleb ühises seaduses kokku võtta ja riigi majanduslike kandejõu ja teiste elukutsete mittekooormamise põhimõttele rajada, ühtlasi tuleb ka kindlan järelvalve riigi toetuse kasutamise üle sisse seada. Ehituse ajal tuleb asunikke toetada kas rendi ärajätmisega või muul viisil.

17. Tasuta antud maade pidamise tingimised tulevad seadusandlisel teel kindlaks määrata.

18. Asunikkuudega ühele alusele maade pärisekssaamise poolest tulevad seadusand-

lusega seada kõik omavalitsuse asutuste päralt olevate talude ja väikekohtade rentnikud, niisama ka kõik endised mõisatalude ja väikekohtade rentnikud. Niisuguste maade päriksandmise tähtaeg tuleb omavalitsuse kohta seaduslikult maksmata panna, riigimaade kohta peab valitsus niisuguse tähtaja, kõiki tal käsutada olevaid tehnilisi jõudusid arvesse võttes, kindlaks määrama.

19. Kultuuriasutustena tuleb üksikutele kogudustele kiriku ametite ülevõtmise hõlbustamiseks nende endistest maadest maad kuni ühe normaaltalu suuruseni jätta.

20. Eriotstarbeteks antavate maatükkide aluste ja tegeliku läbiviimise otstarbekohasuse asjus tuleb lõpulik otsus kõige kiiremas korras valitsusel ära teha, kusjuures ka enne sel alusel antud maade revideerimine tuleb teostada.

21. Uudismaa juurevõitmise, igasuguste suuremate maaparanduste edendamise mehaanilise tööjõu laiendamise peale põllutöös, metsade kultiveerimise ja uudismaale asumise peale tuleb kõige suuremat rõhku panna ja selleks tarvilised krediidid nõutada.

22. Maaomanikkudele ja popsidele tuleb võimalus anda 2 aasta jooksul oma vahetõrki vabal kokkuleppel lahendada. Selle hõlbustamiseks tulevad ära kaotada kitsendavad määrused, mis keelavad talumaa-dest vähemaid maaosasid lahutamast.

23. Vaba kokkuleppe tähtaja jooksul tuleb popsidele võimalus kindlustada seniste eluasemetele edasijäämiseks, väljaarvatud juhtumised, mis p. 4 ette nähtud.

Maaomanikkudele tuleb sama aja kestel võimaldada oma maa-ala eest vääriulist tasu saada õiglase rendi kujul, mis p. 5 ettenähtud lepituskomisjoni poolt kindlaks määratakse, kelle otsuse peale võib kohtusse kaebada.

24. Juhtumistel kus maaomanik ja pops omavahel nimetatud 2 a. tähtaja jooksul kokku leppida ei ole suutnud, lahendatakse nende vahekorrad riigivõimu kaastegevusel korras, nagu see ette nähtakse sellekohases eriseaduses, mis muu seas järgmisi seisukohti väljendama peab:

Popsi ja maaomaniku vahetõrki lahendatakse popsniku soovil ja ainult tema käes tarvitada oleva maatüki suuruses ning maaomanikule täit tasu rendi näol kindlustades, pikaajalise (50 a.) rendiõiguse alusel, mis oma kestvusel päritav ja kolmandate vastu kaitstud oleks.

Märkus. Neil erikordadel, kui popsidel on oma maa kohta olulikul laialisemad õigused omandatud kui pikaajaline (50 a.) rent, need õigused aga vormilikul veel kindlustamata on, tulevad need õigused ka võimalikul kindlustada.

25. Maaomanikul on õigus popsi lahkumist nõuda temale täielikku tasu makstes maaülesharimise, maaparanduste ja ehituste eest järgmistel kordadel:

a) kui riik ehk maaomanik on popside asumiseks kindlustanud koha, mis oma väärtuse ehk otstarbe poolest mitte halvem ei ole, kui popsi endine elukoht;

b) kui popsi koha eraldamine talumaast viimase ühtlust rikub ehk selle põllumajanduslik kasutamist muul viisil tõsiselt takistab;

d) kui talu, mille piirides pops asub, peale popsi koha maade eraldamist vähemaks kui normaal 2 hobuse talu (ökonomilise üksusena võetud) kujuneb.

26. Igasse valda, kus popsid olemas, asutatakse administratiiv organina lepituskomisjon, mis ühtlase arvul popside ja maaomanikkude esitajatest riigivõimu esitaja eesistumisel koos seisab. Sellel komisjonil oleks oma vallas ülesandeks kaasa mõjuda popside ja maaomanikkude vahel vaba kokkuleppe edendamiseks, rendi vahetõrkade lahendamise ning eeltingimisi nõutada popside kohtade asutamiseks riigi maa-ale.

27. Riigimaadele asumisel peavad popsid kõigi nende hõlbustuste ja toetuste osalisteks saama, nagu asunikudki.

28. Riik asub uudismaade harimisele, kus olemasolevatest riigimaatagavaradest popsid tarvilise maaga kindlustada ei saa.

29. Alevites, raudtee jaamade juures ning mujal tekkinud alevikkudes kindlustatakse maaomanikkudele rendimaal eriseadusega eluase õiglase tasu eest. Maa-tarvitamise aluseks sel juhtumisel võetakse vastavad õiguslikud instituudid, mis võimaldavad hoonete alalhoidmist ning hüpotekaarlaenu saamist nimetatud piirkonda elama asunud majaperemeestele – eeldusega, et maaomanikule täis tasu maa tarvitamise eest võimaldatakse.

30. Riigistatud maade endiste omanikkudega tuleb vahetõrki selgitada ja esimeses järjekorras maa eest maksetava tasu seadus välja töötada.

Väga mitmest osast koosnevate talude ühte krunti ajamist ja selleks tarvilikku kruntide vahetamist mitme talu vahel seadusega nii korraldada, et sarnane krunti-

mine mitte mõne üksiku vastuseisemisega võimatuks ei tehtaks. Iseäranis kiiresti läbi viia riigi tehniliste jõudude kaastegevusel sarnane kruntimine saartel ja mujal, kus lapitaludes majapidamine tarviliselt ajanoüete järele edeneda ei või, sedasama tuleb ka piiriäärsetel hingemaadel teha.

32. Lähemal ajal kaalumisele võtta, kas ei tuleks vähemaid eraldatud metsi tasu eest kogukondade kätte anda ehk üksikutele taludele metsa kasvatamiseks ära müüa, et sellega kütteenete saamist kergemaks teha, riiklisi metsakaitse kulusid vähendada ning kogukondi ja üksikuid majapidamisi ise metsa kaitse ja kasvatamises huvitada. Petserimaa metsakaitse peale tuleb kohaliste olude tõttu rõhku panna.

33. Riigi enese majapidamise kulude kokkuhoidmise otstarbel tuleb kõigil riigi majapidamise harudel pikemaks ajaks kavade ette valmistada ja iseäranis tuleb seda kaitseväge tehniliste tagavarade muretsemisel sihikindlalt teha.

34. Omavalitsuse asutuste vahekorid riigivõimudega peab lähemal ajal seadusandlist lahendust leidma, niisama ka omavalitsuse maksudevõtmise piirid ja alused.

35. Kiriku ja riigi lahutamise seadus tuleb seaduslikult lõpule viia niisugusel kujul, et riigivõim tulevikus ei segaks enast kirikute varanduste valitsemise ja sise-mise korra otsustamisesse, niipalju, kui see riigi üldhuvidele vastu ei käi. Kui riigi väljaminekute vähendamise mõttel kiriku asutuste peale tuleks perekonna seisukorda puudutavate aktide registreerimist panna, siis võib see neil alustel sündida, nagu mujalgi avalikõiguslisi talitusi erasutuste peale pannakse, teadagi, selle kitsendusega, et perekonna seisukordade kohta käivaid dokumente ainult riikline asutus võib välja anda.

36. Hoolekande, sotsiaalkinnituse ja tervishoiu alal tuleb kavakindlalt seadusandlusele asuda, kusjuures vastavate seaduste eelnõude valmistamisel valitsuse asutustel tuleb alalises ühenduses olla omavalitsuse asutuste kui ka kutsehuvide esitajatega.

37. Avalikku hoolekannet vaeste ja vigaste laste ja vaimuhaigete eest tuleb kavakindlalt välja arendada, selle kulusid omavalitsuste pealt suuremalt osalt riigi peale võttes.

Tuleb tõsiselt kaalumisele võtta meie rahvaarvu kasvamise küsimus ja sel sihil tuleb riigi asutustel kindlasse ühendusesse astuda seltskondliste korraldustega külge-

hakkavate haiguste, joomise ja tervishoiu-vastaste olude vastu võitlemiseks. Üheks lähemaks ülesandeks sel alal on korterihäda kõrvaldamine linnades, milleks riiklist abi tuleb anda hüpoteek-pankade pantkirjade liikuma panemiseks.

Üürivahekordade lahendamiseks tuleb maksev üüriseadus revideerimisele võtta, ära määrates vaba kokkuleppele ülemineku korda.

Vanade ja töövõimetute hoolekandega seotud kulude katmiseks peab riik omavalitsustele toetust andma.

Pensiooniseadus tuleb kiires korras maksma panna.

38. Hariduse alal tuleb pearõhku panna kutsehariduse edendamise peale. Praegune keskkoolide võrk tuleb omavalitsuste esitajate kaastegevusel lühikajalisele võtta ja keskkoolide ülevalpidamine kindlale alusele seada, iseäranis tuleb aga hoolitseda, et koolid kohased ruumid töötamiseks saaksid. Piiriäärsete maade kooliolude parandamise peale tuleb erilist rõhku panna.

39. Vähemusrahvuste kultuurilise autonoomia mõte tuleb lähemal ajal seadusandliselt teostada.

Selle täienduseks toome mõned väljavõtted valitsuse deklaratsioonist, mis majanduslisi küsimusi puudutavad.

Majanduslise elu aluseks tahab vabariigi valitsus kokkuhoidluse ja kavakindluse seada.

Põllumajandus on Eesti riigi loomulik majandusline põhi, selle ülesehitamisele tuleb pearõhku panna ja see ülesehitamine ei ole enne hästi võimalik, kui meie suure ulatusega maauuendus ei ole lõpule viidud, kui võimalikuks ei ole tehtud maakultuuri tõsta ja laiendada. Tööstus ja kauplus võivad Eesti riigile värsket majanduslist jõudu anda, nad peavad aga olema rajatud meie oludele vastavatele alustele ja peavad sihikindlalt ära kasutama meie loodusvarasid ja kõige pealt nii juhitud olema, et meie püüaksime rahustada oma tööstuse saadustega oma koduseid tarbeid.

Valitsusel on kõigil neil aladel võimalik heade tagajärgedega tegutseda ainult siis, kui seltskond oma vabade asutustega valitsust toetab ja heatahtlikult kaasa aitab. Oma poolt tahab valitsus usaldusega seltskonnale vastu tulla ja kaasa mõjuda, et seltskondlised asutused oma korralduse poolest võiksid ajakohaselt täieneda.

Meie majanduslise elu tasakaal kujuneb Eesti marga püsivas ostujõus. See oleneb kokkuhoidlusest riigi majapidamises, heast

ja kindlast korrast, reaalsest majanduspoliitlikast ja õiglasest maksude süsteemist. Ühe ja kahe aastaga ei suudeta kõiki neil aladel tekkivaid ülesandeid täita, on tarvis olla kannatlik ja kindel, parem mõni enneaegne ja jõule mittevastav, kuigi meeldiv uuendus ootama jätta, kui riigi majanduslist tasakaalu ähvordada. Mitte vaenulikus ja kartus sotsiaalsete uuenduste vastu ei ole selle põhjuseks, kui vabariigi valitsus kõigile sel alal ettefoodavatele nõuetele kohe täies ulatuses ehk vastu ei tõtta, (J. Piiskari vahelhüüe: ta ei taha) vaid kindel tahtmine noore Eesti riigi majanduslist tasakaalu igasuguste ootamatuste eest ära hoida.

Eesti-Vene kaubanduskoja tuleviku kohta.

Homo politicus.

Eesti-Vene kaubanduskoja asutamise kohta on juba sõnumid kohalikkudest ajalehtedest läbi käinud. Põhikiri on registreeritud, avamiskoosolek peetud, juhatus valitud ja sellega on esialgu kõik korras. Kuid mis aga mainitud koda ette peaks võtma, millega tegevust alustama, see on nähtavasti õige segane, ja võimalik, et segane ka asutajatel enestel. Ei ole raske eeskujulikke põhikirje kokkusepitseda, ei ole kulukas ka nende registreerimine, õige lihtne on ka koosolekute kokkukutsumine, kus harilikult asutajaid liikmeid juhatusesse valimisega austatakse, — raske on aga sagedasti värsket asutust otstarbekohaselt tegevusse panna, nii et see tegevus asutuse ülesannetele vastaks. Ja nii näeme, et meil paberi peal palju ilusaid asutusi ellu kutsutakse, mis aga mõne aja pärast niisama ruttu kaovad, nagu nad ellu tärkasid.

Kui nüüd küsida, mis peaks Eesti-Vene kaubanduskoda lähemas tulevikus ette võtma, siis on, nagu ülemaal tähendatud, see alles segane. Ei tohi unustada, et riikide vahelised kaubanduskojad ei ole mitte mõned kaupmeeste kutsesitused, vaid nende ülesanneteks on rahvusvahelist kaubanduslist läbikäimist elustada ja korraldada. See otsekohene ülesanne on ka E. V. kaubanduskojal. Küsimus on aga, kuidas mainitud asutus seda ülesannet — kaubanduslist läbikäimist Eesti ja Vene vahel — edustada ja korraldada praegusel korral, täita

saab. Kõikidel on teada, et Venemaa, olgugi, et temal enesel peaaegu kõikidest ainetest tuntav puudus, siiski ühe osa väljamaa valmistuste sisseveoks takistusi teeb. Nii tehti Moskva näitusele viimiseks takistus Eesti tekstiil-, kosmeetika- ja nahavabrikute valmistustele, ei lasta sisse vedada ka Eesti piiritust ega likööriid. Jääb siis järele õige vähe tööstussaadusi, mida ilma suuremate sekeldusteta Venemaale võiksime eksporteerida.

Siit peaks nüüd kaubanduskoja tegevusala peale algama. Ekslik oleks, kui asutatav kaubanduskoda oma tegevuse aluseks seaks ainult informatsiooni muretsemise oma liikmetele Venemaa kohta, — seda informatsiooni saab iseenesest Venemaa lehtedest, saab ka Eesti kaubandusliselt esitusest Moskvast, ja loota, et kaubanduskoda kommunistide südame salajamad soovid lahti teeks ja seal peitus olevate kavatsustega oma liikmeid informeeriks, on minu arvates asjata. Ehk milles võiks informatsioon seista? Vene turu nõudmistes, turu hindades, raha kursides, börsi tegevuses, ostuvõimes ja ühesõnaga, majanduspoliitilise olukorra selgitamises. See informatsioon on tarvilik, aga ta ei ole mitte peatähtsusega. Peatähtsus seisab selles, kuidas Eesti tööstussaadustele Venes turgusid leida ja ostjaid soetada, — muidugi mõista tavaliste vastuväärtuste eest. See on aga nii raske ülesanne, et tõesti kahtlema peab, kas kaubanduskoda kõige parema tahtmise juures sellega valmis saab.

Lääne-Euroopas tekkivad kaubanduskojad vastastikku nende riikide vahel, mis üksteisega kõige sõbralikumast vahekorras. Asutatakse, näituseks, Prantsus-Belgia kaubanduskoda Pariisis, siis on belglastel iseenesest mõistetav omal maal jälle Belgia-Prantsuse kaubanduskoda ellu kutsuda. Need asutused vastastikku soetavad turgusid ja soovivad teine-teisele omamaa kaupe. Nüüd oleks siis loomulik meil ootama jääda, kas venelased ka Vene-Eesti kaubanduskoda ellu kutsuvad, mis astuks läbikäimisesse E.-V. kaubanduskojaga. Võimalik, et nad seda teevad. Siis tekkib aga küsimus, kui palju on võimalik Vene kaubanduslisi agenta ja esitajaid meil Eestis sisse lasta, sest teadupärast on, et venelased Eesti suhtes sedasama süsteemi saaksid tarvitama, nagu nad tarvitsid Norras: kaubandusline esitus oli ligi paarsada isikut suur, kaubeldi kogu aasta mõne partii heeringate pärast, lepingut siiski ei sõlmitud, kuna „esitajate“ peategevus

kommunistlikes agitatsioonis seisib. Sarnase esituse kohta peab Eesti juba alguses ettevaatlik olema. —

E.-V. kaubanduskoda on tarviline asutus, selle vastu ei saa vaielda. Kuid õnnetuseks on see pool, kellega Eesti äriühonnad mainitud koja kaudu lähedasse ärilisesse läbikäimisesse tahavad astuda, hoopis teistsugustes tingimistes, kui teised Euroopa riigid. Eesti kaubanduskodade tuleb aegsasti kohe Vene esitustega läbirääkimisesse astuda, et nad takistusi meie kaubanduskodade esitajate sõiduks Venemaale ei teeks, samuti, et Vene võimud takistamata lasevad Eesti tööstussaaduste peale Venes lepinguid teha, kui ka kõrvaldada takistusi kaubaproovide sisseveoks. E.-V. kaubanduskodade tuleks kohe Venemaa suuremates ärikeskpunktides oma kaubandusline esitus pidada ühes Eesti kaupade proovidega. Kaubandusline esitus Moskvast, mis praegu valitsuse asutuste alla kuulub, ei saa neid ülesandeid täita. Venelastele lubame siis loomulikult punktipealt niisama palju, kui nad meile vastu tulevad.

Eesti-Daani vaheline kaubandus 1920., -21. ja -22. aastal.

Daani, võrreldes teiste Eestiga kaubanduslikes läbikäimises olevate riikidega, seisib kaupade läbikäigus 1920. a. kuuendal, 1921. a. seitsmendal ja 1922. a. kaheksandal kohal. Kuna 1920. ja 21. aastal Daanist meile vedu palju suurem oli, kui meie väljavedu Daani, on ta 1922. a. mõne miljoni ülekaaluga, ja 1923. a. esimesel veerandil on Daanist sissevedu ainult 40% väljaveost Eestist Daani. 50–60% kogu sisseveost Daanist on toidu- ja maitseained. Tähtsamad selle grupi ained on: nisujahu, manna, riis, tangud, suhkur, veinid, tubak (1920. a. on ka Daanist suuremal määral heeringaid ja soola Eestisse toodud), — kõik enam-vähem transiit-ained.

Kogu väljaveos Eestist Daanimaale oli toidu- ja maitseaineid ainult 10–15%; tähtsamad ained olid: kartul, või ja piiritus. Mingisugust kindlat sihti selle grupi ainete läbikäigus ei ole võimalik konstateerida. Toiduainete sisseveo poolest seisab Daani neljandal kohal — 7,1% peale Saksamaa (42,8%) Danzigi (21,2%) ja Inglis-

maa (11,7%). Väljaveos Eestist seisab Daani aga kaheksandal kohal. Tähtsust osa mängib Daanimaa meie tekstiiltööstuses — meie linase ja puuvillase riide väljaveos seisab ta esimesel kohal — 65% kogu väljaveost Daanimaale ja 28% meie üldisest puuvillase ja linase riide väljaveost. Eesti tekstiil- ja riidekaupade väljaveos seisab Daani teiste riikide hulgas neljandal kohal — 8,8%, peale Saksamaa — 26,7%, Belgia — 18,4% ja Inglismaa — 15,3%. Viimastesse on suuremal arvul linu transporteeritud, kuna Daani peaaesjalikult puuvillast ja linast riidet on saadetud. Tekstiil- ja riidekaupade sissevedu Daanist on võrdlemisi väikene — teeb välja kõigest 9% üldsummast, mis Daanimaalt sisse veetud; teiste riikidega võrreldes seisab ta aga seitsmendal kohal (esimene Saksamaa — 53%).

Peale Rootsi on Daanimaa meie tsemenditööstuse tähtsam turg. Kogu meie tsemendi väljaveost langeb Rootsi peale 48% ja Daani peale 23%. Kogu väljaveost Daanimaale teeb see 11% välja.

Võrreldes teiste riikidega on Daanimaale õige palju tooresnahku välja saadetud — 1922. a. 2.000 puuda 3.430.000 marga väärtuses, mis teeb välja 12% kogu meie tooresnahkade väljaveost.

Läinud kolme aasta kaupade läbikäigus Daaniga on märgata protsentuaalset lõdvenemist ja kaupade hulga kahanemist. 1920. a. tegi Daaniga kaubavahetus (puudades) 5,1% kogu meie väliskaubandusest välja, kuna ta 1921. a. — 2,8% ja 1922. a. 1,8% peale kahanes.

Kokkuvõttes leiame, et kindlamat turgu Daanis on meie tekstiil- ja tsemendi-tööstus leidnud, kuna Daanist sisseveetavate toidu- ja maitseainete hulgas palju sarnaseid on (riis, suhkur, tubak), mida Daani ise ei produtseeri. Viimaste ainete sissevedu on tingimata juhusline ja tingitud praegustest ebanormaalsetest kaubanduslistest oludest.

Viljade seisukord 25. juulil 1923.

(Riigi statistika keskbüroo korrespondentide teadete järel.)

Üldine seisukord talurukkil 5,4% üle keskmise; odral 24,1%, kaeral 11,4%, segaviljal 10,9%, kartul 17,0%, lina-seeme poolest 15,7%, kiu poolest 12,4% alla keskmist.

M a a k o n d	Viljade seisukord viimase 10 aasta keskmise saagi %/0-des.										
	Talirukis					Oder	Kaer	Sega- vili	Kartul	Lina	
	25. mail	25. juunil	25. juulil	Vahe 25. juunil 25. juulil	Seeme					Kiud	
1. Viru	99,3	99,5	109,1	+ 9,6	72,8	90,0	89,7	87,5	90,0	100,0	
2. Järva	99,5	98,1	108,8	+ 10,7	74,9	92,1	85,2	78,5	82,7	90,4	
3. Harju	89,3	86,8	104,3	+ 17,5	62,3	85,9	88,6	88,9	80,0	91,7	
4. Lääne	88,4	86,8	100,3	+ 13,5	65,9	81,3	82,5	83,8	84,6	80,0	
5. Saare	96,0	98,7	105,8	+ 7,1	97,3	101,7	100,9	87,9	82,9	75,0	
6. Pärnu	93,3	92,0	103,4	+ 11,4	59,7	80,5	81,3	75,4	83,9	83,0	
7. Viljandi	96,7	98,4	110,9	+ 12,5	78,6	91,3	92,1	77,6	85,6	97,8	
8. Tartu	99,4	99,6	111,6	+ 12,0	77,4	86,1	87,3	79,3	84,8	88,9	
9. Valga	95,4	87,8	104,6	+ 16,8	83,3	90,3	93,0	80,8	85,5	85,1	
10. Võru	95,3	105,3	+ 17,0	83,5	88,9	89,7	89,4	85,7	85,9		
11. Petseri	92,8	88,4	95,3	+ 6,9	79,8	86,8	89,6	84,1	81,4	85,9	
Riigi kohta	95,2	93,1	105,4	+ 12,3	75,9	88,6	89,1	83,0	84,3	87,6	

Talirukis on juulikuu jooksul hästi paranenud ja näitab keskmisest paremat saaki. Suiviljade saagi lootused on kõikide viljade juures tuntavalt keskmisest madalamad, ainult Saaremaal on suivilja seisukord üldiselt ligidane keskmisele. Iseäranis halvad on odra saagi lootused. Odra orast on ussid hävitanud. Lähematel päevadel avaldame eriti kokkuvõtte hävituste kohta odra põldudel.

Streigid Eestis 1922.

(Eesti Stat. kuukiri).

1922. aastal oli üldse 29 üksikut streigi-juhtumist. Neist streikidest võtsid osa 5263 töölist, et aga aasta kestvusel ühes ettevõttes töölised neli korda streikisid ja teises kaks korda, siis on streikinud isikute arv vähem - 3662 (nende kahe ettevõtte tööliisi ainult üks kord lugedes).

26 juhtumisel on streigi põhjusteks olnud nõudmised tööliste majanduslise olukorra kohta: palgakõrgenduse, svise puhkuse, tööaja jaotamise, korteri ja kütte asjus jne. Viiel juhtumisel oli põhjuseks palga mitteväljamaksmine tähtajal; kahel juhtumisel oli streigi põhjuseks nõudmine lahtilastud töölisi tagasi võtta.

Majandusliste streikide juures jäid 13 juhtumisel tööliste nõudmised rahuldamata ja töö alustati endistel tingimustel, kuuel juhtumisel said tööliste nõudmised osalt täidetud ja ühel juhtumisel sai tööliste nõudmine täiesti täidetud. Viiel juhtumisel, kus põhjuseks oli palga mittekättesaamine, lõpetati streik, kui asuti palgamaksmisele või lubati teatud päeval välja maksta, nii et ka neil juhtumistel töölised oma nõudmistes rahuldati; kolmel protestistreigi juhtumisel alustasid töölised tööd endistel tingimustel. Kaduma läks kõikidel streikijatel kokku 42.162,2 tööpäeva ja väljamaksmata jäi palgasumma 5.609.470,51 mk. suuruses. Tegelikult kaduma läinud palgasumma oli veel suurem, sest mitmed ettevõtted jäid mõneks ajaks kinni ja töölised ilma tööta; nii, näit., seisis Balti puuvillavabrik streigi tagajärjel kaks nädalat, mille läbi töölistel ligi 2 milj. marka palka kaduma läks.

Üksikasjalist ülevaadet streikide põhjuste, tagajärgede, kadumaläinud päevade ja kestvuse üle annavad alljärgnevad tabelid.

Streikide põhjused ja tagajärjed.

P Õ H J U S E D	Nõudmised rahuldatud	Osalt rahuldatud	Rahuldamata	K o k k u
1) Majanduslised:				
a) juhtumiste arv	6	7	13	26
b) tööliste "	2149	214	2644	5007
2) Protestistreigid:				
a) juhtumiste arv	—	—	3	3
b) tööliste "	—	—	256	256
Kokku: a) juhtumiste arv				
b) tööliste "	6	7	16	29
	2149	214	2900	5263

Streikide kestvus ja kadumaläinud päevade arv:

P õ h j u s e d	Kestv. kuni 1 päev.	Üle 1 kuni 2 päev.	3—5 p.	6—10 p.	11—15 p.	15—20 p.	Üle 20 kuni 45 p.	Kokku
1) Majanduslised:								
a) juhtumiste arv	6	1	7	—	6	3	3	26
b) kadumaläinud päev. arv .	1649	537,5	2076,7	—	23910	3325	10206	41704,2
2) Protestistreigid:								
a) juhtumiste arv	1	—	—	1	—	—	1	3
b) päevade arv.	181	—	—	80	—	—	197	458
Kokku: a) juhtumiste arv . .								
b) päevade arv	7	1	7	1	6	3	4	29
	1830	537,5	2076,7	80	23910	3325	10403	42162,2

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine Nõukogude Venemaaga. Maikuu jooksul on Narva ja Irboska kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupasi

66 vagunit paberit, 1 vagun aiavilja seemet, 2 vagunit tahukiva ja 2 Eesti me'allitehastes parandatud Vene vedurid. Kokku 71 vagunit.

2. Transiitkaupasi

12 vagunit puuvilla, 1 vagun kaalusi, 13 vagunit elektrilampsi, 6 vagunit segakaupa, 9 vag. transformatori, 1 vag. kudumisefelgesi, 1 vag. elektrimootori, 3 vag. vikafisi, 3 vag. masinaosasi, 3 vagunit põllutööriistu, 5 vag. rauda ja 1 vag. veoautosi. Kokku 58 vagunit.

Järjekult on maikuu jooksul nõukogude Venemaale Eesti kaudu saadetud 129 vagunit kaupasi.

Sama aja jooksul on Eestisse nõukogude Venemaalt tulnud:

687 vagunit rukki, 73 vag. haavapakkusi, 18 vag. vikki, 25 vag. läätsasi, 1 vag. lamba ja kiitse nahku, 5 vag. linnu sulgi, 39 vag. linu, 6 vag. segakaupa, 15 vag. takku, 2 vagunit looma konte, 4 vagunit hobuse jõhve, 1 vag. jänesnahku, 15 vag. soodat (tükides), 4 vag. sõhaput, 1 vag. kanepit, 3 vag. roguskit, 2 vag. näitelava dekoratsioonid ja 7248,6 kg. bagasi.

Kokku Venemaalt tulnud 901 vagunit, millest suurem osa edasi väljamaale on saadetud.

Vene rukki vedu Eesti kaudu väljamaale. Kuni 1. juunini on nõukogude Venemaa Eesti kaudu väljamaale, peamiselt Saksamaale, saatnud 3187 vagunit rukki, mis kaalu peale ümber arvates üle 3¹/₄ miljoni puuda välja teeb.

Kaubandusline läbikäimine Nõukogude Venemaaga Narva kaudu. 1—6. augustini on Nõukogude Venemaale Eestist saadetud 16 vagunit paberit. Samal ajal on transiitkaupa saadetud:

11 vagunit suhkru
1 " põllutöõmasinaid
1 " värvisid
1 " segakaupa

Kokku 14 vagunit.

Venemaalt on tulnud:

151 vagunit rukkit
18 " kaeru
2 " kanepit
1 " takku
1 " segakaupa

Kokku 173 vagunit.

T.

Riisi sisse- ja väljavedu Eestis. (Kaubandusministeeriumi kokkuvõte.) Nagu Statistika Keskbüroo andmed näitavad, tuli riisi 1921. a. sisse 208.952 pd. ja läks välja 6.142 pd. Siseturule jäi seega 202.810 pd. See siseturule jäänud riisihulk, mis iga elaniku kohta üle 7 naela annab, ei läinud siseturul tarvitamiseks, vaid veefi suurelt osalt 1922. a. välja. 1922. a. sisse- ja väljavedu kujunes järgmiselt:

Sisse veetud	95.832 pd.
Välja veetud	95.784 "

Järele jäi 48 pd.

Arvame 1921. a. järele jäänud riisi hulga 1922. a. omaga kokku, siis jäi kahe aasta kohta 202.858 pd. siseturu tarvitamiseks, seega natuke üle 3¹/₂ naela iga elaniku kohta aastas.

Riisi sissevedu tänavu aasta esimesel poolel on siseturu mahutavust rohkem arvesse võtnud kui varemalt. Tänavu aasta esimesel poolel on riisi sisse veetud 63.875 pd., kuna väljavedu ei olnud.

Tänavune ülejäak sisseveetud riisist annab iga elaniku kohta 2,3 naela, seega natuke rohkem poolaasta kohta kui kahel eelmisel aastal. Kokkuvõttes võib arvata, et siseturg aastas umbes 3—4 naela riisi iga elaniku kohta ära tarvitab.

Eesti nahaturg. Eesti tapamajades kogu riigis on 1922. a. tapetud:

Veisid	52.432
Vasikid	31.193
Lambid	21.893
Sigu	13.061
Pörsaid	44
Hobusid	883

Kui palju üksikutes majapidamistes loomi tapeti ja nahku saadi, ei ole teada. Veisid taludes palju ei tapeta, sellepärast ei või veistenahku palju rohkem saadud olla kui tapamajades tapetud veistelt saadi. Vasika- ja lambanahkade arv Eestis loomadelt on igatahes märksa suurem, kui arvud tapamajades tapetud loomade kohta näitavad. Nii tuleb iga 20 elaniku kohta aastas üks veisenahk. See on vähe ja meil tuleb õige palju nahka väljast sisse vedada. Kuidas selles asjas seisukord on tegelikult kujunenud, näitavad järgmised Statistika Keskbüroo andmed:

	1921. a.	1922. a.
Naha sissevedu	50.000 pd.	99.500 pd.
" väljavedu	570 "	28.580 "
Sisemaale jäi	49.430 pd.	70.920 pd.

Omamaa loomade nahku sisseveole juure arvates, tuleb sisemaale jäänud nahkade hulk märksa suurem.

Mõlemal näidataval aastal on kaalu järele kõige rohkem veisenahku sisse veetud, parkimata ja pargitud kujul. Toorid veisenahku veefi välja 17.500 pd. kuna sissevedu oli üle 85.000 puuda. Mis puutub kasukanahkadesse, siis oli nende väljavedu 1922. a.:

Kodujänesnahku	73 pd.
Metsjänesnahku	236 "
Tõhunahku	20 "
Nirgi- ja nugisen.	33 "
Oravanahku	373 "
Rebasnahku	143 "

Peale nende on veel vähemal hulgal muid sarnaseid nahku välja saadetud.

1923. a. juunikuu sisse- ja väljavedu.

Sissevedu väljaveost 320,4 milj. marka suurem.

	Sissevedu. (milj. Emk.)	Väljavedu. (milj. Emk.)
Tera- ja jahv. vili, kartul ja loomatoit	48,3	7,1
Toiduained ja karjasaadused	0,01	55,9
Kala ja kalakaup	13,0	0,4
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	71,7	31,4
Elusloomad ja linnud	0,03	11,1
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	53,8	15,7
Seemned ja elustaimed	1,0	—
Puu- ja puutöõstuse saadused	5,2	124,1
Paber, paberikaup ja trükitööd	24,2	37,9
Puuvill, lina ja kiudained	81,5	83,8
Tekstiiltöõstuse saadused	67,9	101,0
Metallid	30,4	3,9
Metallkaubad	58,3	2,3
Põllutöõmasinad ja -riistad	88,5	0,002
Muud töõ- ja jõumasinad, transportabinõud	118,2	4,3
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	10,8	6,4
Kivid, mullad ja nende saadused	23,9	0,7
Kivisüsi, koks jm. põlevkivi	24,3	—
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	45,2	0,4
Väetisained	7,9	—
Keemiaained, värvid, apteegikaubad	33,6	5,5
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatamata kaubad	4,7	0,1
Kokku	812,3	491,9

Maade järele:

	Sissevedu. (milj. Emk.)	Väljavedu. (milj. Emk.)
Saksamaa	470,1	57,8
Inglismaa	130,0	128,7
Läti	32,5	72,8
Rootsi	45,4	63,4
Soome	28,0	44,5
Daani	24,7	34,3
Danzig	21,4	13,7
Vene	21,4	25,6
Belgia	21,2	31,7
Ameerika Ühisriigid	14,6	4,7
Prantsusmaa	1,4	14,2
Hollandi	0,4	—
Jaapani	—	0,5
Muud	0,3	—

Eesti konservide väljavedu. Meil on mitmesuguste konservide valmistamiseks küllalt tooresained olemas. Kuidas statistilised andmed näitavad, on konservitööstus meil alles arenemise alguses. Välja veetud on Statist. Keskbüroo andmete järele 1922. a.:

Kalakonservid	682 pd.
Lihakonservid	145 "
Erii nimetamata konservid	100 "
Aiaviljakonservid	29 "
Kondenseeritud piima	1.162 "

Saksamaa.

Hamburgi sadam, mida liilaste majanduslised strateegid otsustasid kinni nõõrida, ja mille aset Kesk- ja Ida-Euroopa jaoks juba valmistas täiima Kopenhagen, näitab viimasel ajal suuremat tegevust, kui enne sõda. Nii tuli sinna laevu sisse 1923. a. juunis 1.313 tuh. netto reg. tonni, läks välja 1.404 tuh. netto reg. tonni. Käesoleva aasta esimese poole jooksul tuli sisse 7.517 tuh. n. r. t. 6.928 tuh. n. r. t. vastu 1913. a. sellesama aja jooksul, läks välja 7.663 tuh. n. r. t. 7.063 tuh. n. r. t. vastu 1913. a.

Teated ettevõtete tegevusest.

A/S. „Laferme“ on oma tegevuse aruande järele „R. T.“ nr. 95 1923. a. lõpetanud puhtakasuga Emk. 5.961,9 tuh. suuruses 21,8 tuh. vastu mineval aastal. Kasu jaotuse kohta aruande teateid ei sisalda.

Ettevõtte bilans on tuntavalt kasvanud, peaaegikult debitoride ja tooresaine arvel. Ettevõtte passivas äratavad tähelepanu „pikaajalised sissemaksud“, mida viimasel ajal ka teiste väikeste põhikapitaalidega töötavate suur-ettevõtete bilansides võib leida. Mis nad enesest kujutavad, kas mingisugust obligatsiooni-laenu või lihtsalt mitteametlikku osa põhikapitaalist, on raske öelda. Kulude all on näidatud protsendid Emk. 2,9 milj. suuruses, mis, kui neid ainult „pikaajalistesse sissemaksude“ kohta arvata, õige väikene tasu selle kapitaali eest oleks.

Alamal laseme järgneda seltsi bilansid ja tulude ja kulude arved viimase kahe aasta eest.

Aktiiva.	31.XII.22. (t u h. m r k.)	31.XII 21.
Kassa ja jooksv. arv.	10.643,8	459,8
Debitorid	68.187,7	9.099,4
Liikumata varandus	23.442,4	13.872,4
Liikuv varandus	19.589,7	20.127,9
Valmis- ja poolvalmis- saadused ja mater- jalid	12.808,2	9.560,9
Lehttubakad tolli- aitades	152.876,2	98.881,0
Muud	727,7	599,2
Passiva.		
Põhikapitaal	20.000,0	3.000,0
Pikaajalised sisse- maksud	173.913,6	—
Kreditorid	87.609,1	149.578,8
Muud	791,1	—
Kasu	5.961,9	21,8
Bilans	288.275,7	152.600,6
Tulud.		
Kasu saaduste müügist	19.858,0	1.089,8
Kulud.		
Mitmes. väljaminekud	10.983,2	1.058,7
0/0 ja panga välja- minekud	2.912,9	9,4
Kasu	5.962,0	21,8

Masinaehitusevabrik „Franz Krull“ A/S. on oma läinud aasta tegevuse lõpetanud puhtakasuga Emk. 822,3 tuh. suuruses, millest on määratud tagavarakapitaali Emk. 41,2 tuh., amortisatsioonikapitaali 769,6 tuh. ja mõõdunud aastate puudujäägi katteks 23,1 tuh. Vabriku üldsissetulek oli läinud aastal Emk. 78,4 milj. Emk. 52,2 milj. vastu eelmisel aastal, millest väikest tegevuse laienemist võib järeldada. Selle juures on aga kreditorid 40 milj. võrra kasvanud, mis bilansi raskelt koormavad. — Viimase kahe aasta bilansid järgnevad.

Aktiiva.

	31.XII.1922 (tuhandetes Emk.)	31.XII.1921
Kassa	467,1	338,4
Väärtpaberid	180,0	—
Vekslid	85,0	85,0
Debitorid	12.930,8	8.484,4
Materjal	13.832,0	8.426,2
Kütteaine	1.528,0	1.551,1
Valmis- ja poolvalmis- saadused	41.350,1	18.037,5

Liikumata varandus	4.395,3	3.111,8
Liikuv varandus	8.036,5	3.089,6
Varandus Venemaal	4.673,9	4.673,9
Üleminevad summad ja muud	2.384,1	744,5
Mõõdunud aastate puudu- jääk	1.546,8	660,5
1921. a. puudujääk	—	886,2

Passiva.

Põhikapitaal	10.000,0	10.000,0
Tagavarakapitaal	1.197,3	1.197,3
Amortisatsiooni kapitaal	841,7	841,7
Kreditorid	76.042,1	37.008,0
Vekslid	620,4	—
Üleminevad summad ja muud	1.885,7	1.042,0
Kasu	882,3	—
Bilans	91.409,6	50.089,1

Eestimaa kinnitus A/S. „EKA“ aruanne läinud aasta eest on kokku seatud puhtakasuga Emk. 5,0 milj. suuruses Emk. 1,8 milj. vastu 1921. aastal.

1922. a. tulude ja kulude arvest näeme, et tulekahju preemiaid on sisse tulnud 23,8 milj. mk., missugusest summast on läinud edasikinnituspreemiateks 8,4 milj. mk. Kahjusid on tasutud 3,9 milj. mk. (tasumata — 1,1), sellest edasikinnitajate kanda jäänud 1 milj. mk.

Veokinnituspreemiaid on sisse tulnud 2,6 milj. mk., missugusest summast on läinud edasikinnituspreemiateks 1,8 milj. mk. Kahjusid on tasutud 0,3 milj. mk. (tasumata 0,28), missugusest summast 0,28 milj. mk. edasikinnitajate kahjuosaks jäi.

Õnnetujuhtumiste kinnituspreemiaid on sisse tulnud 6,5 milj. mk., missugusest summast on läinud edasikinnituspreemiateks 4,2 milj. mk. Kahjusid on tasutud 1,5 milj. mk. (tasumata — 2,4), missugusest summast 2,6 milj. mk. edasikinnitajate kahjuosaks jäi.

Elukinnituspreemiaid on sissetulnud 0,5 milj. mrk., missugusest summast on läinud edasikinnituspreemiateks 0,3 milj. mk. Kahjusid oli 0,09 milj. mk., missugusest summast 0,08 milj. mk. edasikinnitajate kahjuosaks jäi. Seltsi bilansid kahe viimase aasta eest järgnevad.

Aktiiva.

	31.XII.22 (tuhand. mk.)	31.XII.21
Kassa, välisvaluuta ja jooks- vad arved pankades	14.694,4	12.604,6
Väärtpaberid	3.209,3	1.686,5
Liikumata varandus	9.461,2	7.840,2
Debitoorid	5.245,8	1.333,8
Liikuv varandus	474,1	349,0
Muud	2.221,3	35,4

Passiva.

Aktiivkapitaal	10.000,0	10.000,0
Tagavarakapitaal	457,7	277,2
Eri-tagavara ja amortisaf- siooni kapitaal	5.466,5	426,9
Preemiate reserv.	7.256,4	6.388,6
Kreditoorid	5.431,8	3.537,0
Muud	1.660,9	1.394,3
Kasu	5.030,9	1.825,5

Bilans 35.306,1 23.849,5

Kaubandus - tööstusministeeriumi tööstuse osakond on järgmiste uute tööstuseettevõtete sisseadmiseks ja tööalgamiseks luba annud:

Konstantin Jürgens'ile, Hagudi mõisas, Harjumaal, turbabriketi valmistamise ettevõtte sisseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Ettevõttes leiab 7 tööli. tööd. Jõujaamas on 65 h. j. lokomobiil. Valmistab turvast põletis-brikette.

Anton Pärnpuu'le, Tuula mõisas, Harjumaal, telliskivi tehase sisseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Tehases leiab 15 tööli. tööd. Jõujaamas 10 h. j. lokomobiil. Valmistab mehaaniliselt ja käsitsi tellis- ja katusekiva.

P. Lõoke'sele jt. (ühing „Ars“) Tallinnas, Suur Brooksmägi nr. 7 kivitrükikojas tööalgamiseks. Trükikoda töötab elektrijõul valmistades mitmesuguseid trükilõõsi. Tööliste arv kuni 15 in.

Oskar Kilgas'ele, Tallinnas, Suur-Karja tän. nr. 21 mehaanilise trikoo kudumise töökoja sisseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Töökojas leidub 20 tööli. tööd. Valmistab elektrijõul mehaanilisel teel mitmesuguseid trikoo tööstuse tooteid, nagu: sukki, sokke, pesu, ülikondi jm.

Heinrich Dreimann'ile, Tallinnas, Kopli tän. nr. 10 puutööstuse töökoja sisseadmiseks. Töökojas leiab 15 tööli. tööd. Töötab elektrijõul valmistades mööblit ja mitmesuguseid ehituse osasi, nagu: uksi, aknaid jm.

Ärikalender.

20. augustil.

Ferdinand Jaani p. Nurmbergi kinnisvara oksjon (v. „E. Majandus“ nr. 15).

24. augustil.

A/S. „Eesti Meripank“, erakorraline peakoosolek, kell 5 p. l., Tallinnas, Suur Roosikrantsi t. 15.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud. Jüri Tõnise p. Rein ja Anna Rein, sünd. Tõnisson; Paul Jaani p. Pinna ja Anette Jüri t. Pinna, sünd. Adler („R. T.“ nr. 102 - 7. aug. 1923).

Varanduse hoolekanne. Davit Ivanson, Vasily Maljutse ja Voldemar Mardi p. Tootsoni varanduste üle on hoolekanne sisse seatud („R. T.“ nr. 101 ja 102 - 1923. a).

Turu ülevaated.

Lihaturg.

Põllum. Kesküh. „Estonia“ teatel on 30. juul. — 4. aug. Eesti tapamajades tapetud ja tembeldatud:

	Kariloomi	Vasikaid	Sigu
Tallinnas	452	299	273
Tartus	181 ^{3/4}	175	126
Teistes linnades	201 ^{3/4}	244	181
Kokku	855 ^{1/2}	718	580

Tallinnas olid hinnad läbisifikk (markades puuda eest):

Nuumloomad	feluskaal	560—600
	tapetud	800—900
Nuumvasikad	feluskaal	600—800
	tapetud	920—1200
Nuumsead	feluskaal	1200—
	tapetud	1560—1680

Võiturg.

30. juulist kuni 4. augustini 1923. a. on Eestist võid välja viidud:

Inglismaale	1099 tünni
Rootsimaale	798 „
Väljaveoks kõlbmataks tun- nistatud	61 „

Kokku 1958 tünni

Möödaläinud nädala jooksul on hinnad Inglis võiturul väga vähe tõusnud. Sadamatööliste streik kestab edasi. Saadetused lirimaalt on vähenenud. Üldiselt on turg rahulik.

Rahaturg.

Tähtsamate arvete seis Eesti Pangas — Tallinnas.

	30.VII.	7.VIII.	Muutus
Kassa	773,1	745,5	— 27,6
Välisvaluuta kassas ja väl- jamaa pan- kades	182,8	230,6	+ 47,8
Laenuv välis- valuutas	264,9	267,0	+ 2,1
Diskont. vekslid	1.038,9	1.028,7	— 10,2
Konto-korreni	2.200,7	2.201,9	+ 1,2
Pangatähed	2.350,0	2.350,0	muutuseta
Riigikassa	1.563,9	1.582,6	+ 18,7
Holusummad	571,2	579,7	+ 8,6

Eesti Panga arvete seisus iseäralisi muutusi läinud nädalal ei olnud. Välisvaluuta tagavarad on vähe kasvanud naelsterlingite arvel, mida kõrge kursi tõttu pakuti. Teatav närvilikkus, mis annab ennast rahaturul ühenduses krediitide kitsendamisega Eesti Pangas endiselt tunda. Sellele aitavad mõned pangad kaasa, võttes klientidelt allkirju laenuvade tagasimaksmise kohta dollari kursi alusel. Teadlates ringkondades peetakse marga kursi igatahes kindlaks ja arvatakse, et Eesti Pank marga stabiliseerimise poliitikat vankumata jätkab.

Tallinna börs kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 naelsterling	100 Saksa marka	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. gulden.	100 Läti rubla	100 Tšehosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetsia fr.
6. VIII	O.	345	1578 ^{1/2}	0,029	952	9200	6200	1995	13575	133,5	1010	170	1495	6250
	M.	347	1588 ^{1/2}	0,0315	962	9250	6300	2025	13675	137	1040	—	1525	6300
	T.	347	1588 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. VIII	O.	347	1579	0,015	950	9215	6260	1995	13575	133,5	1010	170	1495	6250
	M.	347,5	1588 ^{1/2}	0,02	960	9265	6360	2025	13675	136,75	1040	—	1525	6300
	T.	—	1588 ^{1/2}	—	—	9260	—	—	13675	—	—	—	—	—
8. VIII	O.	346	1578	70*)	950	9210	6270	1985	13635	133,5	1010	170	1520	6260
	M.	347,5	1588	110	960	9260	6370	2015	13735	136,6	1040	—	1550	6310
	T.	—	1588	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. VIII	O.	346	1579	60	952	9210	6290	1970	13650	133,5	1010	170	1490	6300
	M.	347,5	1588 ^{1/2}	90	962	9260	6390	2000	13750	136,6	1040	—	1520	6350
	T.	—	1588	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. VIII	O.	346	1578	80	953	9190	6300	1965	13650	133,5	1010	170	1505	6300
	M.	347,5	1588	120	963	9240	6400	1995	13750	136,55	1040	—	1535	6350
	T.	—	—	—	—	—	—	—	13750	—	—	—	—	—

*) 8. aug. alates noteerib Tallinna börs Saksa marka miljonites.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis käesoleval nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort. pd.	580—620	Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	3800—4200
„ „ sõre Ameerika	620—650	„ „ Mexiko	„ „
A/S. Rotermanni tehaste jahud: nisu, pehme,	460—595	Tee, lahtine Pekoe broken, Java	4000—4200
„ „ sõre	605—630	„ „ Orange Pekoe, Java	5200—5400
Rukki jahud	265—275	„ „ „ „ Tseilon	5700—6000
„ „ püül	420—450	„ „ „ „ Hiina	6000—7000
Nisu, Eesti	—	Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	1000
Rukis	245—250	„ „ Czechoslovaakia	1020
„ Vene, frco Tallinn, Holl.k. 118	235—240	Siirup, kartuli, B 42 ^o	800
Kaerad, toidu	260—275	„ „ B 38 ^o	740
Odrad, õlle	—	„ „ „ „ Glucose	740
Erned, rohelist, Eesti	—	Sool, lahtine	38—40
„ „ „ „ Hollandi	—	Heeringad, Yarmouth, Mattie tünn	—
Riis, Burma II.	510—520	„ „ Shotti Mat Full värsked	3200—3300
Kartulid, eksport	—	„ „ „ „ Mattie „	3100—
„ „ piirituse	—	„ „ „ „ Norra Full	—
Kartuli helbed	—	„ „ „ „ Islandi	2200
Kartuli tärklis „Superieur“	600	„ „ „ „ Slo Full	2100
Piim, pudelites ltr.	15	Liha, sea, I. sort pd.	1320—1400
Või, meierei, eksport pd.	3600—3800	„ „ „ „ looma, I. sort	700—800
Margarin, väljamaa	1600—1700	Liha, looma	—
Juust, kohalik, Schweitsi. pd.	2400—2600	Pekk, eksport. I s.	—
„ „ „ „ Backst.	1800—1920	Heinad, aasa vaguniviisi	—
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	10,5—11,5	„ „ „ „ ristik	—
„ „ „ „ II. s.	—	Õlikoogid, linaseemne frko Tallinn	—
Kakao, Inglis	1200—1400	„ „ puuvillaseemne	—
„ „ Ameerika	1000—1200	Nisukliid	175—180
„ „ „ „ Hollandi	1450—1600	Puuvilla riie, Bjas, D. I. ars.	37,5—41,75
Kohvi, Rio, Santos	2700—3100	„ „ „ „ Mitkal, ekstra	29—30,75
„ „ „ „ Guatemala	3300—3500	Lina, Liivi R. 10 pd.	—
		„ „ „ „ Võru-Petseri	—
		„ „ „ „ „	—
		„ „ „ „ „	—

